

ДЖОАН ХАРИС

ПРАСКОВИ
ЗА КЮРЕТО

ПРОЗОРЕЦ
2022

*На баща ми, Боб Шорт,
който не допускаше хубав плод да изгни*

НОВОЛУНИЕ

Първа глава

Веднъж една жена ми каза, че четвърт милион писма годишно се доставят на мъртъвци само във Франция.

Не ми каза обаче, че понякога мъртвите отговарят.

Втора глава

Вторник, 10 август

Пристигна с вятъра на Рамазан. Разбира се, тогава не го знаех. Париж е ветровит през август, а от праха се образуват малки вихри като дервиши, които се плъзгат, помитат тротوارите и покриват клепачите и лицето с лъскави песъчинки. Слънцето се вижда отгоре свирепо като сляпо бяло око и на никого не му се яде. Сега Париж е почти безлюден – има само туристи и хора като нас, които не могат да си позволят ваканция, реката вони, никъде няма сянка и човек е готов на всичко, само за да се разходи бос в полето или да седне под дърво в гората.

Рижия, разбира се, знае как стоят нещата. Рижия не е създаден за градски живот. Розет, когато се отегчи, прави пакоستي; аз правя шоколадови бонбони, които никой не купува, а Анук отива в интернет кафенето на „Рю дьо ла Пе“, за да говори с приятелите си във Фейсбук, или се разхожда до гробището в Монмартър и наблюдава уличните котки, които се промъкват покрай вечните домове на мъртвите, докато слънцето се спуска като гилотина между късовете сянка.

Анук е на петнайсет. Как лети времето! Като парфюм в

пишенце, който се изпарява толкова скришно, че когато отвориш да провериш, вместо достатъчно течност е останало единствено уханно петънце...

Как си, моя малка Анук? Какво се случва в странния ти малък свят? Щастлива ли си? Неспокойна? Доволна? Още колко такива дни ще имаме, преди да напуснеш орбитата ми завинаги, да се изстреляш като немирнен сателит, да се изгубиш сред звездите?

Тези мисли съвсем не са нещо ново. Страхът ме сподиря като сянка още от раждането на Анук, но това лято нарасна, уголеми се чудовишно в жегата. Вероятно причината е майка ми, която изгубих – и която намерих преди четири години. Или е споменът за Зози дьо л'Алба, крадлата на сърца, която едва не ми отне всичко и която ми показва колко крехък може да бъде животът, колко лесно може да рухне кулата от карти и при най-лекия полъх.

Петнайсет. Петнайсет. На нейната възраст вече бях обиколила света. Майка ми умираше. Дом беше всяко място, където ношувахме. Не се бях сприятелявала с никого истински. А любовта... ами, любовта приличаше на факлите, които горят по терасите на кафенетата нощем – източник на мимолетна топлина, докосване, лице, зърнато наполовина в заревото на пламъка.

Надявам се, че Анук ще бъде различна. Вече е красива, въпреки че не го съзнава. Някой ден ще се влюби. И какво ще се случи с нас тогава? Все пак си казвам, че има време. Единственото момче в живота ѝ досега е приятелят ѝ Жан-Лу Рембо, от когото тя обикновено не се отделя, но този месец той трябваше да влезе в болница за поредната операция. Жан-Лу има вроден порок на сърцето. Анук не говори за това, но разбирам страха ѝ. Същият е като моя – прокрадваща се сянка, убеденост, че няма нищо трайно.

Понякога тя все още споменава Ланскене. Макар да е щастлива тук, Париж за нея е по-скоро спирка по все още неизвървян път, отколкото дом, където винаги ще се връща. Разбира се, една лодка не може да бъде дом, липсва ѝ убе-

дителността на хоросана и камъка. И Анук с интригуващата носталгия, присъща на много младите, си спомня магазинчето за шоколад срещу църквата – бонбонените багри, раираната тента, ръчно нарисуваната табела. Очите ѝ се изпълват с копнеж, когато говори за приятелите, които е оставила, за Жано Дру и Люк Клермон, за улиците, по които никой не се страхува да се разхожда посред нощ, и за входните врати, които никога не се заключват...

Знам, че не бива да се безпокоя толкова. Моята малка Анук е потайна, но за разлика от много свои приятели, все още харесва компанията на майка си. Все още сме добре. И си прекарваме хубаво. Само двете, стгшени в леглото с Чехълчо като мъгляво петно в ъгълчето на окото ми и с екрана на портативния телевизор, който хвърля трептящи тайнствени образи по затъмнените прозорци, докато Розет и Рижия седят на палубата и ловят звезди в тихата Сена.

Рижия се е отдал на бащинството. Наистина не съм очаквала това. Но Розет – осемгодишна, одрала кожата му, – изглежда, е извикала у Рижия нещо, което нито Анук, нито аз сме подозирали. Всъщност понякога си мисля, че тя принадлежи повече на Рижия, отколкото на всеки друг, имат си таен език от сигнали, дюдюкания и подсвирвания, на който могат да си говорят с часове и който никой друг не разбира, дори аз.

Иначе моята малка Розет все още не говори много с никого, предпочита езика на знаците, който усвои като малка и владее съвършено. Харесва рисуването и математиката; решава sudokuто на последната страница на „Монд“ за броечки минути и може да събира много числа, без дори да ги записва. Веднъж се опитахме да я изпратим на училище, но беше пълно фиаско. Училищата тук са прекалено големи и прекалено безлични, за да се справят със специален случай като Розет. Сега Рижия я обучава и дори програмата му, която набляга на изкуствата, птичите звуци и игрите с числа, да е необичайна, изглежда, прави Розет щастлива. Разбира се, тя няма приятели – с изключение на Бам – и понякога

я виждам да наблюдава с любопитен копнеж децата, които минават на път за училище. Като цяло, въпреки своята анонимност, Париж ни се отразява добре, но все пак понякога, в ден като този и аз като Анук и Розет искам нещо повече. Повече от лодка във воняща река, повече от този котел със спарен въздух, повече от тази гора от кули и остри върхове или от тясната кухничка, в която приготвям своя шоколад.

Повече. Ех, тази дума! Тази измамна дума, която изяжда живота, тази недоволница. Капката, от която прелива чашата. Изисква... какво точно?

Щастлива съм с живота, който имам. Щастлива съм с мъжа, когото обичам. Имам две прекрасни дъщери и работя това, което ми е писано. Не е бог знае какво, но помага да плащаме за пристана. Рижия пък се занимава със строителство и дърводелство и така се издържаме. Всичките ми приятели от Монмартър са тук: Алис и Нико, мадам Люзерон, Лоран от малкото кафене, Жан-Луи и Попол, художниците. Дори майка ми е наблизко, а толкова дълго смятах, че съм я изгубила...

Какво повече бих могла да желая?

Всичко започна преди няколко дни в кухнята на лодката. Правех трюфели. В тази жега само трюфелите оцеляват, всичко друго може да се развали или от охлаждането, или от топлината, която се пропива навсякъде. Разтопяваш кувертюрата на плоча, загряваш я внимателно на котлона, добавяш подправките, ванилия и кардамон. Изчакваш подходящия момент, който превръща обикновеното готвене в домашна магия.

Какво повече бих могла да поискам? Е, може би лек ветрец, съвсем лек, просто целувка по тила, където косата ми, небрежно прибрана, вече щипе заради лятната пот...

Лекичък ветрец. Какво? На кого би навредил?

И затова повиках вятъра – само мъничко. Топъл и закачлив лек полъх, който прави котките игриви и раздвижва облаците.

*Вятърко хубав, вятърко мил,
вятърко хубав, любимият ме зове...*

Наистина не беше много, само този нежен порив на вятъра и една омая, като усмивка във въздуха, която донася със себе си далечен аромат на цветен прашец, подправки и джинджифилов сладкиш. Исках само да претърся облаците по лятното небе, да донеса в своето кътче на света ухание от други места.

Вятърко хубав, вятърко мил...

По целия ляв бряг като пеперуди летяха опаковки от бонбони, а закачливият вятър подръпваше полите на жена, която пресичаше „Пон дез Ар“, мюсюлманка с покривало за лицето, *никаб*, каквито напоследък се срещат често. Успях да зърна цветовете ѝ под дългата черна дреха и за миг си помислих, че виждам трептящо привидение в палещия въздух, докато сенките на поклащаните от вятъра дървета рисуваха шантави абстрактни форми върху прашната вода...

Вятърко хубав, вятърко мил...

Жената на моста погледна надолу към мен. Не можех да видя лицето ѝ, само очите, очертани с черно под *никаба*. Забелязах, че ме гледа, и се зачудих дали не я познавам. Видгнах ръка и ѝ помахам. Помежду ни бяха Сена и усилващият се аромат на шоколад, понесъл се от отворения прозорец на кухнята.

Опитай ме. Вкуси ме. За миг си помислих, че непознатата ще ми махне в отговор. Тъмните очи се сведоха. Жената се извърна. И после отмина по моста – безлика жена, облечена в черно, – понесена от вятъра на Рамазан.

Трета глава

Петък, 13 август

Не се случва често да получиш писмо от мъртвец. Беше от Ланскене, всъщност писмо в писмото, доставено в пощенската станция (на лодките, разбира се, не пристигат писма) и донесено на лодката от Рижия, който всеки ден ходи за хляб.

– Това е просто писмо – каза той и сви рамене. – Не е задължително да означава нещо.

Но онзи вятър духаше цял ден и цяла нощ, а ние никога не сме имали доверие на вятъра. Днес беше бурен и променлив и вълнуваше тихата Сена. Розет беше игрива, упражняваше се да скача на кея и играеше с Бам край водата. Бам е невидимият приятел на Розет – макар невинаги да е невидим. Е, поне за нас. В дни като този дори клиентите понякога го виждат как наблюдава от другата страна на моста или виси на опашката си от някое дърво. Разбира се, Розет го вижда постоянно – но пък Розет е различна.

– Това е просто писмо – повтори Рижия. – Защо не го отвориш и не се увериш?

Овалвах последните трюфели, преди да ги наредя в кутии. И бездруго е трудно шоколадът да се съхранява при подходяща температура, а на лодка, при толкова малко пространство, е най-добре човек да се придържа към простите неща. Трюфелите се правят много лесно, а какаовият прах, в който се овалват, пречи на шоколада да се напука. Съхранявам ги под тезгяха, заедно с подносите с ръждясали стари инструменти – ключове и отвертки, гайки и болтове – като живи са, човек би се заклел, че са истински, а не шоколадови.

– Минаха осем години, откакто напуснахме това място – казах, овалвайки трюфел в дланта си. – Все пак от кого е? Не разпознавам почерка.

Рижия отвори плика. Той винаги прави най-простото

нещо. Винаги действа импулсивно, размишленията не го засягат.

– От Люк Клермон.

– От малкия Люк? – Спомних си онзи непохватен юноша, който заеква. Сепната осъзнах, че Люк трябва вече да е станал мъж. Рижия разгърна писмото и зачете:

Скъпи Виан и Анук,

Мина много време. Надявам се това писмо да стигне до вас. Както знаете, когато почина, баба остави всичко на мен, включително къщата, всички пари, които имаше, и плик, който не биваше да отворям преди двадесет и първия си рожден ден. Той беше през април, а в плика намерих това. Адресирано е до вас.

Рижия замлъкна. Обърнах се и видях в ръката му плик – обикновен, бял, малко пооръфан, белязан от изминалите години и от допира на живи ръце до мъртвата страница. А там се мъдреше името ми – с тъмно синкаво мастило и написано от ръката на Арманд, скована от артрит, властна, усърдна...

– Арманд – промълвих.

Скъпата ми стара приятелка. Колко странно – колко тъжно – да получа вест от теб сега. Да строша печата, станал ронлив с времето, и да отворя плика, който сигурно си облизала така, както облизваше чаената лъжичка в чашата си с шоколад – радостно, лакомо, като дете. Ти винаги предвиждаше всичко много по-рано от мен и ме караше да го видя, независимо дали ми харесва. Не съм сигурна дали искам да разбера какво пише в тази бележка от отвъдното, но знам, че въпреки това ще я прочета.

Скъпа Виан (гласеше писмото)

Чувам гласа ѝ. Сух като какаов прах и сладък. Спомням си първия телефон в Ланскене. Ура! Какво вълнение предизвика. Всички искаха да го пробват. Отрупаха епископа, в чиято къща беше телефонът, с подаръци и подкупи. Е, щом онова смятаха за чудо, представи си какво биха си помислили за това. Аз говоря с теб от отвъдното. И в случай че се чудиш, да, в рая има шоколад. Предай на мою кюрето, че съм казала така. Виж дали се е научил да се шегува.